

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

SSN Zbigniew Puzkarski

w sprawie **K. B.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 13 marca 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 lipca 2021 r.,

sygn. akt II AKa 501/19, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w

Katowicach z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt XXI K 241/15,

na podstawie art. 544 § 2 i § 3 k.p.k. w zw. z art. 540b § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić wniosek;

2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.

Jarosław Matras

Jacek Błaszczyk

Zbigniew Puzkarski

UZASADNIENIE

W dniu 28 października 2024 r., do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy K. B. – adw. A. S. , z dnia 17 października 28 października 2024 r. o wznowienie postępowania sądowego zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 lipca 2021 r., sygn. akt II AKa 501/19, utrzymującym w

mocy wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt XXI K 241/15, na podstawie którego K. B. został skazany na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Jako podstawę wznowienia postępowania obrońca wskazała art. 540b § 1 pkt.1 k.p.k., art. 542 § 1 k.p.k., art. 544 § 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wznowienie postępowania nie jest zasadny.

Zgodnie z treścią art. 540b § 1 k.p.k. postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić na wniosek oskarżonego, złożony w terminie zawitym miesiąca od dnia, w którym dowiedział się o zapadłym wobec niego orzeczeniu, jeżeli sprawę rozpoznano pod nieobecność oskarżonego, któremu nie doręczono zawiadomienia o terminie posiedzenia lub rozprawy albo doręczono je w inny sposób niż osobiście, gdy wykaże on, że nie wiedział o terminie oraz o możliwości wydania orzeczenia pod jego nieobecność.

Natomiast, stosownie do unormowania z art. 540b § 2 k.p.k., przepisu § 1 (art. 540b k.p.k.) nie stosuje się w wypadkach, o których mowa w art. 133 § 2 k.p.k., art. 136 § 1 k.p.k. oraz art. 139 § 1 k.p.k., a także jeżeli w rozprawie lub posiedzeniu uczestniczył obrońca.

W przypadku skazanego K. B. doręczenia zawiadamiające o poszczególnych czynnościach procesowych w postępowaniu sądowym były dokonywane w trybie określonym w art. 133 § 2 k.p.k. i art. 139 § 1 k.p.k., a więc - jako prawidłowe - wywołały określone skutki procesowe, tym samym ziściła się jedna z negatywnych przesłanek wznowienia postępowania, a określonych w przepisie art. 540b § 2 k.p.k.

W toku postępowania przygotowawczego w trakcie przesłuchania w charakterze podejrzanego K. B. wskazał jako adres do doręczeń: XX-XXX . ul. C. u H. i A. W.. Taki adres podejrzanego wskazał w obecności swojej obrońcy z wyboru adw. K. W., która była obecna w trakcie przeprowadzanej czynności procesowej (k.

5606, tom XXIX). W trakcie tego przesłuchania K. B. złożył wniosek o skazanie go bez przeprowadzania rozprawy.

Przepis art. 133 § 2 k.p.k. przewiduje, że w wypadku przesłania pisma za pośrednictwem operatora pocztowego i niemożliwości jego doręczenie w sposób wskazany w art. 132 k.p.k. (do rąk własnych albo za pośrednictwem dorosłego domownika, administracji domu, dozorczy lub sołtysa) doręczający umieszcza zawiadomienie w skrzynce do doręczania korespondencji bądź na drzwiach mieszkania adresata lub w innym widocznym miejscu ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono oraz, że należy je odebrać w ciągu 7 dni; w razie bezskutecznego upływu tego terminu, należy czynność zawiadomienia powtórzyć jeden raz. W wypadku dokonania tych czynności pismo uznaje się za doręczone.

Z kolei, stosownie do treści art. 139 § 1 k.p.k., jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, pismo wysłane pod tym adresem uważa się za doręczone. Dotyczy to także strony, która zgłosiła wniosek o dokonywanie doręczeń na adres oznaczonej skrytki pocztowej i nie zawiadomiła organu o zmianie tego adresu lub zaprzestaniu korzystania z niego.

Obie te sytuacje zmaterializowały się w niniejszej sprawie.

Wysyłane do K. B. pisma w sprawie wysyłano na wskazany powyżej adres do doręczeń – wskazany przez samego skazanego.

Doręczenie zawiadomienia o rozprawie przed Sądem pierwszej instancji wraz z aktem oskarżenia okazało się - pomimo podejmowanych dwukrotnie prób i pozostawiania wezwania w drzwiach, nieskuteczne (k. 6197, t. XXXII), co w sposób dostateczny uprawdopodobniało wystąpienie sytuacji o jakiej mowa w przepisie art. 139 § 1 k.p.k. W toku kolejnych, licznych terminów rozprawy stwierdzano, że oskarżony K. B. nie stawiał się, ale uznawano, że został prawidłowo o terminie powiadomiony. Nie stawiała się także jego obrońca, powiadomiona o terminie rozprawy.

Wymieniony nie odbierał również kierowanej do niego w toku postępowania okołoinstancyjnego i apelacyjnego korespondencji (k. 8262, k. 8333, t. XLIII; k. 8501, t. XLIV), a jak wynika z treści dokumentacji zawartej w aktach sprawy każdorazowo dopełniano w tych wypadkach wymagań określonych w ustawie (art. 133 § 2 k.p.k.).

W protokole rozprawy odwoławczej w dniu 15 lipca 2021 r. (k. 8504 – 8504v.) zapisano: Nie stawiał się oskarżony K. B. – przesyłka nie podjęta w terminie, podwójnie awizowana, prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że nastąpiło skuteczne wyłączenie możliwości wznowienia postępowania w oparciu o przepis art. 540b § 1 k.p.k. w związku z zaistnieniem okoliczności wskazanych w § 2 tego przepisu. Zasady tej, jak słusznie wskazał prokurator w pisemnej odpowiedzi na wniosek o wznowienie postępowania, nie znosi fakt, że ówczesny obrońca o nowym miejscu zamieszkania skazanego wiedział, nie zawiadamiając jednak Sądu rozpoznającego sprawę. Sam obrońca w uzasadnieniu wniosku o wznowienie stwierdził (s. 6): „Podnieść należy, iż wprawdzie doręczenia w przedmiotowej sprawie następowały w trybie art. 139 par. 1 k.p.k. jednakże Skazany podał nowy adres zamieszkania swojej ówczesnej obrońcy, która to zaniechała powiadomienia o tym fakcie organów prowadzących postępowanie...”. Obrońca wskazał we wniosku o wznowienie, że skazany „liczył” na to, że jego ustanowiony wtedy obrońca przekaże organom ścigania dane co do nowego adresu pobytu, co nie nastąpiło. Zdaniem wnioskodawcy, w takim układzie, nie powinien mieć wobec K. B. zastosowanie art. 139 § 1 k.p.k. i przewidziana tam fikcja doręczeń.

Nie jest takie stanowisko trafne, albowiem - wskazując adres do doręczeń w kraju to oskarżony ma obowiązek sprawdzać dostarczaną na ten adres korespondencję, licząc się z tym, że w przypadku dwukrotnego awizowania przesyłki, zostanie ona uznana za prawidłowo doręczoną, ze wszystkimi tego procesowymi konsekwencjami (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2021 r., II KK 568/21). Ponadto trudno uznać za przekonujące, aby oskarżony K. B. , nie miał możliwości bezpośrednio Sądowi podania nowego

adresu miejsca zamieszkania, pobytu, czy do doręczeń, i aby był w tym zakresie ograniczony co do podjęcia niezbędnych i w pełni możliwych do realizacji działań.

Jak wskazano, zgodnie z dyspozycją art. 139 § 1 zd. pierwsze k.p.k., jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, pismo wysłane pod tym adresem uważa się za doręczone (fikcja doręczenia pod ostatnio aktualny adres zamieszkania strony). Wynika stąd, że strona — zmieniając w toku postępowania miejsce zamieszkania lub pobytu — powinna pomyśleć o zadbanie (skądinąd we własnym, dobrze pojętym interesie procesowym), by organ prowadzący postępowanie dysponował jej aktualnymi danymi adresowymi, a zatem (jeśli chce, żeby pisma były doręczane na aktualny adres zamieszkania, pobytu czy adres skrzynki pocztowej) musi podać organowi procesowemu ten nowy i aktualny adres do doręczeń. Jeśli bowiem strona nie poda nowego miejsca zamieszkania (pobytu, nowego adresu skrzynki pocztowej) musi się liczyć z tym, że zostanie zastosowany mechanizm fikcji doręczenia z uwagi na brak aktywności w zakresie bieżącego informowania organu procesowego o aktualnym adresie do doręczeń. Z treści art. 139 § 1 zd. pierwsze k.p.k. — interpretowanego w sposób systemowy, tj. z adekwatnym uwzględnieniem kontekstu normatywnego w którym się znajduje, a więc Rozdziału 15 Doręczenia, Działu IV Czynności procesowe, ustawy Kodeks postępowania karnego (ale również brzmienia przepisu art. 75 § zd. pierwsze 1 k.p.k.) wyraźnie wynika, że to na stronie spoczywa ciężar zatroszczenia się o to, by w razie zmiany adresu, pod który mają być wysyłane pisma podlegające doręczeniu (zmiany miejsca zamieszkania czy miejsca pobytu strony), organ procesowy dysponował aktualnymi danymi adresowymi strony, umożliwiającymi organowi doręczanie pism objętych obowiązkiem doręczania w taki sposób, by dotarły one do strony, tj. na aktualny adres zamieszkania czy pobytu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2021 r., IV KZ 7/21).

Brak jest podstaw do dzielenia argumentacji obrońcy mającej usprawiedliwić bierność K. B. , będącego wtedy oskarżonym. Wobec jednoznacznego stanowiska zajętego w trakcie przesłuchania w toku postępowania

przygotowawczego (przyznania się w całości do popełnienia zarzuconych mu czynów i złożenia wniosku o skazanie go bez przeprowadzenia rozprawy) nie można też przyjąć, aby K. B. nie wiedział o możliwości wydania wobec niego orzeczenia pod jego nieobecność (art. 133 § 1 *in fine* k.p.k.). Brak jest zasadnych powodów wyłączających moc procesową takiego oświadczenia woli oskarżonego złożonego w toku prowadzonego przeciwko niemu postępowania, i wynikających z tego konsekwencji prawnych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2022 r., IV KO 42/22).

Podsumowując powyższe rozważania skonkludować należy, że wprawdzie sprawę rozpoznano pod nieobecność oskarżonego, jednak możliwość wznowienia w tej sprawie postępowania karnego wyklucza fakt prawidłowego, tym samym skutecznego zawiadomienia K. B. o kolejnych terminach rozpraw (w Sądach *a quo* i *ad quem*) w trybie określonym w art. 133 § 2 k.p.k. oraz w art. 139 § 1 k.p.k.

Kierując się wskazanymi względami, postanowiono jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając jednocześnie skazanego – stosownie do treści art. 639 k.p.k. – kosztami postępowania wznowieniowego.

[J.J.]

Jarosław Matras

Jacek Błaszczyk

Zbigniew Puskarski